

internmedicinare, geriatriker och allmänläkare. Boken är, trots sina endast 102 sidor, väldisponerad med två huvuddelar: en sjukdoms-symtomdel och en laboratoriedel. I den senare delen ingår även en ungefärlig prisuppskattning för olika prov, något som sjukvårdsbeställarna nog tacksamt uppskattar. Författarna, som samtliga är kliniker med Norrland som bas, har lyckats åstadkomma ett praktiskt och konkret »verktyg« som kan användas oavsett var i landet man träffar på och handlägger denna patientkategori.

En sjukdoms-symtomdel

Samtliga sjukdomar har en kort definition, ett något mer utförligt avsnitt om orsaker samt oftast också symtomatologi, diagnostiska krav och förstahandsundersökningar som bör göras. Bokens huvudsyfte har varit att fokusera på själva diagnosen, men det är nog ofrånkomligt att den som utreder denna patientgrupp också måste ta ställning till om behandlingen kan vänta tills provsvaren kommer eller påbörjas snarast. Detta blir uppenbart i avsnittet binjurebarksinsufficiens, där Synactentest rekommenderas som ett led i utredningen. Detta test kan dock tömma patientens kvarvarande kortisoldepåer med livsfara som följd om inte behandling påbörjas hos patient med tecken på binjurebarksvikt. Boken tar också upp läkemedel som man bör beakta vid hormonbestämningar, och ibland även förslag på preparat man kan behöva byta till för att inte interferera med tolkningen, vilket är mycket praktiskt och tillämpbart!

Den första delen avslutas också med en rekommenderad litteraturlista för fördjupning där man har fokuserat på praktisk referenslitteratur inom området.

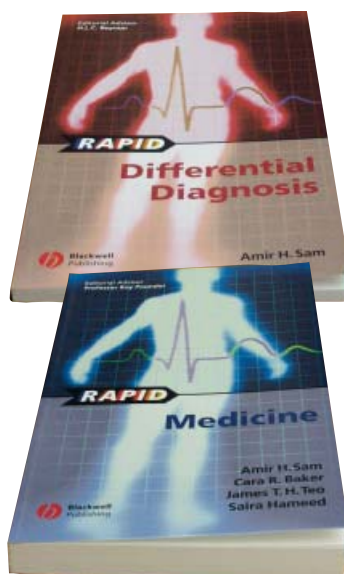
En laboratoriedel

Denna del utgör en tredjedel av boken, vilket känns väl befogat då endokrinologi kliniskt är en analysberoende disciplin, dels för diagnostiserandet, dels för bedömning av patienternas kliniska status. Logistiska felkällor och tolkningar av analyser tas upp, ett område som många av oss ibland inte reflekterar över, eller tolkar rätt, när vi får »avvikande provsvar«, t ex heterofila antikroppar som kan ge både falskt höga och falskt låga hormonkoncentrationer i blodet. Laboratoriedelen avslutas med två sidor om tyreoidaskintigrafi och spårjodsundersökning, kort men koncist.

Rekommenderas varmt

»Lilla endokrinologin« utgör ett värdefullt tillskott som tar upp de primära diagnostiska stegen vid de vanligaste endokrinologiska frågeställningarna på ett

praktiskt och konkret sätt. Boken är generellt hållen med små tips och logisk diagnostisk utredningsgång. Författarnas syfte har inte varit att diskutera behandlingsregimer, men vid några tillstånd bör dock de kliniker som inte har någon större erfarenhet av handläggande av denna patientkategori få lite handgripliga behandlingstips. Denna »lilla« bok kan varmt rekommenderas på samtliga mottagningar som träffar dessa patientkategorier, som ett komplement till de mer traditionella referensverken.

Pedagogiskt »fast track« till medicinsk kunskap

Amir H Sam, Hew Beynon. **Rapid. Differential diagnosis.** 112 sidor. Oxford: Blackwell Publishing; 2003. ISBN 1-4051-1097X.

Amir H Sam, Cara R Baker, James T H Teo, Saira Hameed. **Rapid. Medicine.** 326 sidor. Oxford: Blackwell Publishing; 2003. ISBN 1-4051-0749-9.

Recensent: Anders Thulin, docent, överläkare, kirurgkliniken, Värnamo sjukhus.

■ Många grepp har prövats för att underlätta kunskapsinhämtningen inom medicinen; önskvärt inför tentamina eller då den kliniska vardagen skapar bryderier. Läkarrockarnas fickor bågner stundom av dessa compendier och akutböcker som trängs med stetoskop och reflexhammare. Behovet tycks emellertid inte mättat. Åtminstone anser inte

Blackwell Publishing det utan ger nu ut en serie med beteckningen »Rapid«. De två första volymerna, »Rapid. Differential diagnosis« och »Rapid. Medicine«, är skrivna av medicinstudenter under sista året av grundutbildningen med rådgivning av lärare vid Royal Free Hospital, London. Några av studenterna har redan belönats med läkartjänster vid sjukhuset.

»Differential diagnosis«

Torrhosta, värk i vänster nedre bukkvadrant, SR-stegring utan samtidig CRP-stegring, anisokori är exempel på några inte särskilt ovanliga symtom, kliniska fynd och patologiska laboratoriedata som vi konfronteras med i den kliniska vardagen. Vart och ett är en pusselbit som kan tolkas och ligga till grund för differentialdiagnostiken. I boken tas i bokstavsordning symtom, kliniska undersökningsfynd och patologiska laboratoriedata upp och associeras var för sig med tänkbara differentialdiagnoser. Framställningen är tabellarisk och rapsodisk; knappast något för sträckläsning.

Avsikten är att boken skall kunna vara till hjälp i den dagliga kliniska verksamheten. För detta ändamål kan den kanske vara ett stöd för minnet men knappast mer. Den avses dessutom vara en lämplig hjälp inför medicintentamina. För det ändamålet erbjuder boken en nyttig men ack så tråkig läsning. Bäst gör den sig som en lättillgänglig och smidig uppslagsbok där emellertid det begränsade omfånget utgör ett tillkortakommande.

»Medicine«

I boken redovisas drygt 200 sjukdomar. Den startar med akalasi och följer sedan alfabetet till Zollinger-Ellisons syndrom. Urvalet är brett och varje sjukdom avhandlas översiktligt på en till två sidor. Framställningen är konsekvent strukturerad med rubrikerna: definition, etiologi, riskfaktorer, epidemiologi, symtom, kliniska fynd, patologi, utredning, behandling, komplikationer och prognos för varje sjukdom. Författarna har faktiskt lyckats göra boken någorlunda aptitlig trots att den dignar av fakta. Utrymmet tillåter tyvärr inte några bilder. Referenser till annan litteratur saknas helt och hållet. Sådana hade kunnat höja bokens värde väsentligt.

Lättillgängligt minnesstöd

Sammanfattningsvis lyckas författarna väl med sin avsikt att i en mycket komprimerad form ge ett lättillgängligt medicinskt minnesstöd. Boken utgör en imponerande prestation av tre medicinstudenter, något som deras rådgivare professor Roy Pounder uttrycker med stolthet i förordet. Det gör han rätt i. •